

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2010-3-175 (Devralma)
Karar Sayısı : 10-52/991-355
Karar Tarihi : 5.8.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Aytül TOKATLI,
Nazlı VAROL, Fethullah GÜLER

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20 : Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
Büyükdere Cad. No:243 34394 Esentepe/İstanbul

D. TARAFLAR : Dosu Maya Mayacılık A.Ş.
Ebula Mardin Cad. Çağlayan Sitesi B Blok D:4 Akatlar
Beşiktaş/İstanbul

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
Büyükdere Cad. No:243 34394 Esentepe/İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU:** Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satışa sunulan Akmaya Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün Dosu Maya Mayacılık A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.7.2010 tarih ve 5283 sayı ile giren ve en son 29.7.2010 tarih ve 6007 sayılı yazı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 30.7.2010 tarih ve 2010-3-175/Ö.İ.-10-185-MBA sayılı Birleşme/Devralma Ön İnceleme Raporu, 30.7.2010 tarih ve REK.0.07.00.00-120/326 sayılı Başkanlık Önergisi ile 10-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

50 Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından satışa sunulan Akmaya Ticari ve İktisadi Bütünlüğü'nün Dosu Maya Mayacılık A.Ş.'ye devredilmesi işleminin tarafların yaş maya pazarındaki toplam cirolarının 1998/4 sayılı Tebliğ'de öngörülen eşikleri aşması nedeniyle Rekabet Kurulunun iznine tabi olduğu ancak işlem kapsamında belirlenen ilgili pazarlarda 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde yeni bir hakim durumun yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilerek, rekabetin

önemli ölçüde sınırlandırılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilebileceği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1.Taraflar

H.1.1. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)

- 60 TMSF Kurulunun (Fon Kurulu) 27.8.2009 tarih ve 2009/256 sayılı kararı ile oluşturulan Akmaya Ticari İktisadi Bütünlüğü(Akmaya), 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 134. maddesi kapsamında satışa çıkarılmış olup, 12.10.2009 tarihinde TMSF tarafından 1998/4 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca işleme yönelik ön bildirimde bulunulmuştur. 9.12.2009 tarih ve 09-58/1404-M sayılı Kurul kararında, Akmaya'nın satış işleminin önbildirime tabi olduğu ancak satış işlemine ilişkin olarak bu aşamada herhangi bir koşul konmasına gerek olmadığı belirtilerek, alıcı adayları belli olduktan sonra 1998/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi uyarınca yapılacak değerlendirilmede 4054 sayılı Kanun'un ilgili maddelerine aykırılıklar ve sakıncalar belirlenmesi halinde, devirle ilgili koşul ve yükümlülükler getirilebileceği veya devre izin verilmeyebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu Kurul kararı TMSF'ye 70 15.12.2009 tarihinde bildirilmiştir.

Akmaya ihalesinde söz konusu bütünlük Dosu Maya Mayacılık A.Ş.'ye ihale edilmiş olup işlemin gerçekleşmesi için gerekli iznin temini amacıyla 1998/4 sayılı Tebliğ çerçevesinde nihai bildirimde bulunulmuştur.

H.1.2. Dosu Maya Mayacılık A.Ş. (Dosu Maya)

- 80 Henüz herhangi bir ürün pazarında faaliyet göstermeyen Dosu Maya bildirim konu işlemin gerçekleştirilmesi için kurulmuş olup, 25.1.2010 tarihinde İstanbul Ticaret Sicili'ne tescil edilmiştir. Yönetim kurulu üyeleri; Hasip Gençler, Günal İnce, Cengiz Doğan ve Hakan Esen'den oluşan söz konusu şirketin hisselerinin ortaklar arasındaki dağılımına tablo 1'de yer verilmektedir:

Tablo 1: Dosu Maya Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Redderefın BV	99,992
Hasip GENÇER	0,002
Günal İNCE	0,002
Cengiz DOĞAN	0,002
Hakan ESEN	0,002
Toplam	100,000

Kaynak: Bildirim Formu

Şirket kurucu denetçisi Müzeyyen Ünlü olmakla birlikte, ilgili kişi işlem ertesinde ilk genel kurulda Redderefın BV tarafından atanacak bir denetçi ile değiştirilecektir.

90

Dosu Maya'nın ana hissedarı olan Redderefın BV bir holding şirketi olup tek faaliyeti diğer şirketlerdeki iştirakidir. Redderefın BV'nin %50 hissesi United Impex BV'ye, diğer %50 hissesi ise Grainville BV'ye¹ aittir.

¹ Eski adı Dat Bakery International Holding BV

100 Redderefin BV'nin %50 hissedarı olan ve temelde sermaye şirketi olmasına karşın 2010 yılında yapılan ana sözleşme değişikliği ile 2010 yılında emtia alım satımına da başlayan United Impex BV, %100 Yıldız Holding A.Ş. iştirakidir. Yıldız Holding A.Ş. çikolata, bisküvi, içecek, şekerleme, sakız, dondurulmuş ürünler, çay, süt ve süt ürünleri, yağ, margarin gibi birçok gıdanın üretimi ve satışının yanı sıra ambalaj, bilişim ve gayrimenkul alanında da faaliyet göstermektedir. Yönetim kurulu üyeleri Murat Ülker, Ahsen Özokur, Orhan Özokur, Fatma Betül Ülker, Ali Ülker, Ömer Özokur, Ahmet Özokur, Mehmet İman, Mehmet Atilla Kurama ve Mehmet Köse'den oluşan söz konusu şirketin ortaklık yapısına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2: Yıldız Holding A.Ş. Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Murat ÜLKER	53,00
Ahsen ÖZOKUR	25,00
Orhan ÖZOKUR	5,00
Fatma Betül ÜLKER	5,00
Ali ÜLKER	5,00
Ömer ÖZOKUR	3,50
Ahmet ÖZOKUR	3,50
Toplam	100

Kaynak: Bildirim Formu

110 Denetçileri Sinan Şahin ve Musa Doğan olan şirketin 2009 yılı cirosu ise ..... TL'dir.

TİCARİ SIR

2.

120 ..... yönetim kurulu veya genel kurul karar nisapları (salt çoğunluk) dikkate alındığında Dosu Maya, Doruk Grubu ve Yıldız Holding A.Ş. (Ülker Grubu) tarafından ortak kontrol edilmektedir³.

Dosu Maya'nın ana hissedarlarından Doruk Grubu Zeelendia Grubu ile ortak kontrol ettiği Zeelendia Doruk Gıda San. ve Tic. A.Ş. ile ekmek katkı maddeleri alanında faal olmasına karşın ..... TL ciro ve %..... pay ile küçük bir oyuncudur.

H.1.3. Akmaya Ticari ve İktisadi Bütünlüğü (Akmaya)

Bildirime konu işlem Fon Kurulunun 27.8.2009 tarih ve 2009/256 sayılı kararı ile oluşturulan Akmaya'nın ve mevcut stoklarının ihale yoluyla satışına ilişkindir.

² Bildirim Formu'nda ilgili ciro ..... Amerikan Doları olarak beyan edilmiş ve 31.12.2009 tarihi itibarıyla geçerli TCMB döviz alış kuru üzerinden karşılığı bu şekilde verilmiştir.

³ Dosu Maya'nın sadece bu işlemi gerçekleştirmek üzere kurulmuş bir şirket olması ve herhangi bir faaliyeti bulunmaması dolayısıyla bu şirketin kuruluşunun 1997/1 sayılı Tebliğ ve 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında ayrı olarak incelenmesine gerek olmayıp, bildirim konu işlem Dosu Maya'nın Ülker Grubu ve Doruk Grubu tarafından ortak kontrol edilen bir şirket olması dikkate alınarak incelenecektir.

- 130 Gayrimenkul, makine-ekipman, marka gibi varlıkları Akmaya San. ve Ticaret A.Ş.'nin mülkiyetinde olan Akmaya Üretim Tesisi 1994 yılında kurulmuş olup, temel olarak yaş maya ve kuru maya üretmektedir. Yönetim kurulu üyeleri; Hicabi Ersoy, Şenol Gürşan, Hayyam Garipoğlu, Nizam Garipoğlu ve Bülent Akbulut'tan; denetim kurulu Yusuf Ekmen ve Özlem Ateşli'den müteşekkil olan Akmaya San. ve Tic. A.Ş.'nin ortaklık yapısına Tablo 3'te yer verilmektedir.

Tablo 3: Akmaya San. ve Tic. A.Ş. Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Kasım GARİPOĞLU	40,0000
Nizam GARİPOĞLU	39,9990
Hayyam GARİPOĞLU	20,0000
Mehmet Nida GARİPOĞLU	0,0004
Hüseyin GERÇEK	0,0002
Ali ALPDOĞAN	0,0002
İsmail Eyüp ERDOĞMUŞ	0,0002
Toplam	100,0000

Kaynak: 29.7.2010 tarih ve 6007 sayılı ek bilgi.

- 140 Akmaya yaş maya ve kuru maya olmak üzere iki ana segmentte üretim yapmakla birlikte cüzi miktarda ekmek katkı maddesi ve krem maya satışı da gerçekleştirmektedir. Şirketin 2009 yılı toplam cirosu ..... TL'dir. Söz konusu ürün gruplarının Akmaya'nın cirosu içindeki paylarına Tablo 4'te yer verilmektedir:

Tablo 4: Ürün Gruplarının Akmaya Cirosu İçindeki Payları (%)

Ürün Grubu	2007	2008	2009
Yaş Maya			
Kuru Maya			
Ekmek Katkı Maddesi			
Krem Maya			

Kaynak: 23.7.2010 tarih ve 5827 sayılı TMSF yazısı

- 150 Söz konusu ürün gruplarının Akmaya'nın toplam yıllık satış miktarı içindeki payları ise aşağıda yer verildiği şekildedir:

Tablo 5: Ürün Gruplarının Akmaya Satış Hacmi İçindeki Payları (%)

Ürün Grubu	2007	2008	2009
Yaş Maya			
Kuru Maya			
Ekmek Katkı Maddesi			
Krem Maya			

Kaynak: 23.7.2010 tarih ve 5827 sayılı TMSF yazısı

- 160 Ciroda en büyük paya sahip olan kuru maya, ürün özellikleri ve Türk ekmek üreticilerinin kullanım ve tüketim alışkanlıkları nedeniyle ihraç amaçlı üretilmektedir. Kuru mayadan sonra ciroda en büyük paya sahip ürün olan yaş maya satışları ise yurtiçi pazara yönelik gelişmiştir. Bu bakımdan yaş mayada ürün fiyatları hammadde maliyetlerine ve sektördeki diğer oyuncuların uyguladıkları fiyat politikasına göre değişmekteyken, kuru maya fiyatı döviz kuru fiyatlarından etkilenmektedir. Bu bağlamda döviz kurlarının arttığı dönemlerde firma ihracata önem vermekte ve üretimini bu yönde artırmaktadır.

Akmaya'nın toplam yurtiçi .....TL olup her bir ürün segmentinden elde ettiği yurtiçi satışları ise aşağıda yer verildiği şekildedir.

Tablo 6: Akmaya Yurtiçi Satış Cirosu (TL)

Ürün Grubu	2007	2008	2009
Yaş Maya			
Kuru Maya			
Ekmek Katkı Maddesi			
Krem Maya			

Kaynak: 29.07.2010 tarih ve 6007 sayılı ek bilgi.

170 Akmaya'nın yurt içi satışlarında, yaş mayadan elde ettiği ciro çok önemli bir yer kaplamakta, hatta kuru maya, ekme katkı maddesi ve krem mayadan elde edilen yurtiçi hasıla toplam ciro içinde sınırlı kalmaktadır.

Akmaya, farklı gramajlardaki paketler halinde, "Canmaya" ve "Hasmaya" markaları altında kuru ve yaş; "Pasha", "Aladdin's", "Panther", "Biolev", "Everrise" ve "Andy Prime" markaları altında ise kuru maya ürünlerini piyasaya sunmaktadır. Firmanın ekme katkı maddesi satışında kullandığı markaları ise "Top-mix" ve "Talia"dır. Akmaya yurt içinde 109 bayi aracılığıyla tüm bölge ve illere; yurtdışında ise beş kıtada 130'u aşkın ülkeye satış yapmaktadır.

180

Şirketin kapasite raporu verilerine göre üretim kapasitesi bilgileri ve kapasite kullanım oranlarına Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7: Akmaya Yıllık Üretim Kapasitesi

Ürün Grubu	Miktar (Ton)	Kapasite Kullanım Oranı (%)
Yaş Maya		
Kuru Maya		
Ekmek Katkı Maddesi		

Kaynak: 23.7.2010 tarih ve 5827 sayılı TMSF yazısı

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. Sektöre İlişkin Bilgiler

190

H.2.1.1. Ürüne İlişkin Bilgiler

Ekmek mayası yaş ekme mayası ve kuru ekme mayası olmak üzere iki formda üretilmektedir. Gıda endüstrisinde maya ekme, peynir ve kefir üretiminde kullanılmakla beraber ülkemizde, ekme sektörü maya sektörünün temel belirleyicisidir. Yaş ekme mayası daha çok ekmeçilik sektörünün ihtiyaçları için üretilirken kuru ekme mayası daha çok evlerde kullanılmaktadır. Her iki tip ekme mayası da benzer işlemlerle üretilmektedir. Kuru maya, yaş mayanın da üretiminde ortak olarak kullanılan krem mayanın bazı kimyasal maddeler eklenerek kurutulmuş halidir. Yaş mayanın 40 gün içinde tüketilmesi gerekirken, kuru mayanın 2 yıl kullanım süresi bulunmaktadır.

200

Kuru maya, aktif kuru maya ve instant kuru maya olmak üzere iki formda üretilmektedir. İki maya arasındaki temel fark, aktif kuru mayanın kullanılmadan önce ılık suda çözündürülmesi ihtiyacına karşın, instant kuru mayada buna gerek bulunmamaktadır.

210 Diğer yandan yaş maya ile kuru mayanın satış fiyatları arasında ciddi boyutta fark bulunmaktadır. Akmaya'nın 2009 yılının ilk altı ayında yaptığı satışlar üzerinden yaş mayada ortalama fiyatı ..... TL iken kuru mayada ..... TL'dir. Bu veriler çerçevesinde kuru maya fiyatlarının yaş maya fiyatlarının 2 katından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ekmek üretiminde aynı sonucun elde edilebilmesi için 1 kilogram kuru maya kullanımına karşılık 1,3 kg yaş maya kullanımı gerekmektedir. Dolayısıyla aynı sonucun elde edilebilmesi için yaş mayaya .... TL tutarında bir ödeme yapılması gerekirken kuru maya için ..... TL'lik bir ödeme yapılması gerekmektedir. Bu durumda ekmek üreticileri için kuru maya yaş mayaya göre yaklaşık %66 oranında daha pahalı bir üründür.

220 Türkiye'de kuru maya temel olarak ihracat amaçlı üretilmektedir. Türk ekmek üreticilerinin kullanım alışkanlıklarına ve iki ürün arasındaki fiyat farkına bağlı olarak yurt içinde ekmek üretiminde neredeyse tamamen yaş maya tüketilmekte, kuru mayanın yurt içi satışları yok denecek düzeyde kalmaktadır. Kullanım süresinin kısalığı nedeniyle yaş maya ihracat için tercih edilmemektedir. Dolayısıyla kuru maya satışları dış pazarlara, yaş maya satışları ise iç pazara yönelik gelişmiştir. TMSF tarafından satışı planlanan Akmaya'nın da yurt içi faaliyetleri asıl olarak yaş maya üzerine yoğunlaşmıştır. Teşebbüsün kuru maya üretiminin tamamına yakını dış pazarlara satılmaktadır.

230 Kurul maya sektörüne ilişkin yaptığı birçok inceleme ve soruşturmada ilgili ürün pazarını "yaş ekmek mayası"⁴ pazarı olarak belirlemiştir⁵. Dolayısıyla yukarıdaki açıklamalar ve Kurulun önceki kararları dikkate alınarak yaş maya pazarı aşağıda daha ayrıntılı ele alınmaktadır.

H.2.1.2. Yaş Maya Pazarına İlişkin Genel Bilgiler

240 Ülkemizde ekmek mayası (yaş ve kuru maya) üretimi yapan 4 ayrı şirkete ait 7 üretim tesisi bulunmaktadır. Bu şirketler Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş. (Pakmaya), Özmaya San A.Ş. (Özmaya), Mauri Maya San A.Ş. (Mauri) ve Akmaya'dır. Maya üreticisi firmaların üretim kapasiteleri ve Türkiye toplam maya üretim kapasitesinden aldıkları paylar Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8: Firmaların Üretim Kapasiteleri (Ton/Yıl) ve Kapasite Payları (%)

Şirket	Yaş Maya	Kuru Maya	Toplam	YM Kapasite Payı	KM Kapasite Payı
Pakmaya					
Özmaya					
Akmaya					
Mauri					
Toplam	164.622	58.800	223.422	100,00	100,00

Kaynak: 2008-3-204 sayılı dosya çerçevesinde teşebbüslerden alınan bilgiler

Maya üreticisi firmaların yıllar itibarıyla yaş ekmek mayası pazarında sahip oldukları pazar payları yurtiçi satış miktarları temel alınarak Tablo 9'da sunulmaktadır:

⁴ Kararın genelinde yaş maya, yaş ekmek mayasını ifade eder şekilde kullanılmaktadır.

⁵ Kurulun 5.3.2009 tarihli, 09-09/181-53 sayılı; 23.9.2005 tarihli, 05-60/896-241 sayılı ve 27.6.2000 tarihli, 00-24/255-138 sayılı kararları.

Tablo 9: Yaş Maya Pazar Payları (%)

Şirket	2005	2006	2007	2008	2009
Pakmaya					
Özmaya					
Akmaya					
Mauri					
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

250 Kaynak: 2009-3-190 sayılı dosya çerçevesinde hazırlanan Daire Başkanlığı görüşü ve 23.7.2010 tarih ve 5827 sayılı TMSF yazısı

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere 2009 yılı verileri itibarıyla Pakmaya pazarda yaklaşık .... pazar payı ile lider konumdadır. Bu firmayı yaklaşık ... pazar payıyla Özmaya, ... pazar payıyla Akmaya ve .... pazar payıyla Mauri takip etmektedir. Az sayıda sağlayıcının varlığı ve pazar payı verileri Türkiye yaş maya pazarının yoğunlaşmış ve oligopolistik yapısına işaret etmektedir.

260 Yaş maya homojen bir üründür. Bu pazarda sunulan ürünler kaliteleri, kabartma güçleri, ambalajları, dayanma süreleri gibi özellikleri bakımından son derece benzer ürünlerdir. Ürünü talep eden kitle temel olarak ekmek üreticilerinden oluşan endüstriyel alıcılardır. Bu alıcılar ürünün homojen yapısı nedeniyle taleplerini kolaylıkla farklı firmaların ürünlerine yönlendirebildikleri gibi aynı anda farklı firmaların ürünlerini de üretimlerinde kullanabilmektedirler. Bu yapı çerçevesinde ürünün özellikleri marka bağımlılığından bahsedilmesini mümkün kılmamaktadır. Bu nedenle pazarda marka bilinirliği ve bağımlılığı yaratmaya yönelik reklam, tanıtım ve benzeri faaliyetler ön planda değildir. Özetlemek gerekirse, yaş ekmek mayası pazarında az sayıda sağlayıcı homojen bir ürünü çok sayıda endüstriyel alıcıya arz etmektedir. Pazarın bu yapısı çerçevesinde fiyat en önemli rekabet etme aracı olarak ön plana çıkmaktadır.

270 Yaş mayanın uygun olmayan sıcak ortamlarda kolay bozulması sebebiyle, ekmek üreticileri tarafından toplu alımı mümkün olmamakta ve ürünün alıcılara kısa zaman aralıkları ile ulaştırılması gerekmektedir. Sık aralıklarla gerçekleşen ürün teslimleri sırasında fırınlar, satış elemanlarına rakip maya üreticilerinin fiyatlarına ilişkin bilgiler vermektedir. Bu şekilde, maya üreticilerinin satış fiyatları hakkındaki bilgiler rakiplere aktarılabilir⁶.

280 Maya üreticilerinin fırınlar ile uzun süreli iş ilişkisi kurarak kendi müşteri kitlelerini oluşturamamaları ve satış elemanları tarafından aynı müşteri kitlesine homojen bir ürünün satılmaya çalışılması sonucu pazar şeffaf hale gelmekte, dolayısıyla maya üreticileri Türkiye'nin bir bölgesindeki herhangi bir fırına rakiplerinin hangi fiyatla mal sattıklarını takip edebilmektedirler.

290 Yaş maya sektörünün karşı karşıya bulunduğu toplam talebin esnekliğinin düşük olduğu kanaati oluşmuştur. Bir ürünün talep esnekliğini belirleyen başlıca unsurlar ürünün yakın ikamelerinin olup olmaması, tüketicinin o ürüne yaptığı ödemenin gelirinin önemli bir bölümünü oluşturup oluşturup olmamasıdır. Yaş mayaya ikame olarak düşünülebilecek kuru mayanın fiyatının yaş mayaya göre oldukça yüksek olması nedeniyle bu ürünün mevcut fiyat düzeylerinde yaş mayayı ikame edebilme gücü sınırlanmaktadır. Öte yandan yaş maya talebi, üretiminde girdi olarak kullanıldığı ekmek talebinden türeyen bir taleptir. Türkiye'de ekmek talebinin esnek olmadığı ileri sürülebilecektir. Ayrıca ekmek maliyeti içinde yaş mayanın payı yüksek değildir.

⁶ 23.9.2005 tarihli, 05-60/896-241 sayılı ve 5.3.2009 tarihli, 09-09/181-153 sayılı Kurul kararları

300 Ekmek üretiminde kullanılan maya, ekmek üretim maliyeti içinde genel imalat giderleri başlığı altında yer almaktadır. Ekmek üretim toplam maliyetinin % 20-30'unu oluşturan genel imalat giderleri kapsamında mayanın yanı sıra nakliye, tuz, ekmek katkı maddesi, fırın yakıtı, su, elektrik, kira vb. gibi genel giderler bulunmaktadır. Maya maliyetinin toplam ekmek üretim maliyetinin %2'sinin altında kaldığı belirtilmektedir. Bununla birlikte ürünün homojen yapısı, marka bağımlılığının bulunmaması gibi nedenlerle bir firmanın ürettiği yaş mayanın diğerinin üretmiş olduğu yaş maya ile yakın ikame olmasının yaş maya üreticisi teşebbüslerin bireysel olarak karşı karşıya buldukları talep eğrilerinin esnek olması sonucunu doğurduğu kanaatine varılmıştır.

310 Maya üreticisi teşebbüslerin yaş maya fiyatlarını uyumlu eylem halinde birlikte artırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri tespitiyle sonuçlanan 2003-3-39 sayılı dosya kapsamında söz konusu teşebbüslere maya üretim tesisi için gerekli sabit yatırım maliyeti tutarı sorulmuştur. Akmaya maya tesisi kurmak için gerekli sabit yatırım maliyetinin 30-35 milyon Amerikan Doları düzeyinde olduğunu; Pakmaya fabrikasının kapasitesinin 600-900 Amerikan Doları arasındaki bir rakamla çarpılarak sabit yatırım maliyetine ilişkin kaba bir hesaplama yapılabileceğini, bu çerçevede 10.000 ton/yıl kapasiteli bir fabrika kurmak için gereken sabit yatırım maliyetinin 6-9 milyon Amerikan Doları civarında olduğunu; Mauri ise 25.000 ton/yıl yaş maya kapasiteli bir tesis için gerekli sabit yatırım tutarının 20 milyon Amerikan Doları düzeyinde olduğunu belirtmiştir. Özmaya ise fabrikasının kapasitesi, mayanın cinsi, su arıtma sistemi, kullanılacak materyallerin kalitesi gibi faktörlerin varlığı nedeniyle maya tesisi kurmak için gerekli sabit yatırım maliyetinin belirlenmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Teşebbüslerden alınan bu bilgiler doğrultusunda 25.000 ton/yıl kapasiteli bir tesis kurmak için gerekli sabit yatırım maliyetinin ortalama 15-22,5 milyon Amerikan Doları düzeyinde olduğu kabul edilebilecektir. Bununla birlikte uzun 320 süredir Türkiye yaş maya pazarına yeni bir üretim tesisi ile giren herhangi bir oyuncu olmamıştır. Bu durumun nedeni sorgulandığında dikkate alınabilecek önemli bir unsur yaş maya pazarında atıl kapasitenin varlığıdır. Hâlihazırda kurulu Türkiye kapasitesi iç pazar ihtiyacının üzerindedir. Türkiye'deki üreticilerin maya üretim kapasiteleri dünya pazarlarına da satış yapmalarına imkân verecek düzeydedir. Türkiye dünyanın en büyük maya üretim kapasitesine sahip ülkelerinden biridir. Bununla da bağlantılı olarak Türkiye yaş maya, kuru instant ve kuru aktif maya ve bazı bira mayası türlerini kapsayan canlı maya ihracatında dünya birincisidir. Canlı maya ithalatımız ise aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere son derece sınırlıdır.

330 Tablo 10: Türkiye'nin Canlı Maya İthalatı

Ürün Adı	2006		2007		2008		2009*	
	Miktar (ton)	Değer (bin\$)	Miktar (ton)	Değer (bin\$)	Miktar (ton)	Değer (bin\$)	Miktar (ton)	Değer (bin\$)
Canlı Mayalar	447	1.784	196	1.321	264	1.538	30	216

(*) 2009 Yılı değerleri Ocak-Mart dönemini içermektedir.

Kaynak: İB Maya Sektör Raporu (DTM Bilgi Sistemi)

Ancak bu noktada yaş maya ile kuru maya arasında dış ticaret olanakları bakımından ayırım yapmak mümkündür. Yaş maya raf ömrü kısıtlı bir üründür. Ürünün 0-4 C aralığındaki soğuk alanlarda saklanması ve dağıtımının soğuk zincirle yapılması gerekmektedir. Bu özellikleri ürünün uzun süre stoklanmasını mümkün kılmazken, dış ticaret hacmini de etkilemektedir. Zira yaş maya raf ömrü kısıtlı bir ürün olduğundan uzun mesafelere taşınması görece daha zor ve maliyetlidir. Kuru ve

340 instant mayaların ise uluslararası ticareti yaş mayaya göre daha kolay ve ekonomiktir. Bu nedenle instant ve kuru mayada hem ihracat hem de ithalat olanakları daha fazladır.

Açıklamalar çerçevesinde yeni maya üretim tesisi yatırımlarının, hem mevcut fazla kapasite hem de yaş mayanın dış ticaretindeki bazı zorluklar nedeniyle potansiyel aktörler için çok da cazip olmayabileceği ileri sürülebilecektir.

350 Yaş maya az sayıda teşebbüs tarafından çok sayıda ekmek üreticisine arz edilmektedir. Diğer bir deyişle ürünün arz edildiği piyasa yoğunlaşmanın olmadığı, oldukça rekabetçi bir piyasadır. Bireysel olarak tek bir ekmek üreticisinin alımlarının toplam maya satışları içindeki payı düşüktür. Dolayısıyla yaş maya üreticilerinin faaliyetleri üzerinde rekabetçi baskı yaratabilecek güçte alıcıların varlığından bahsetmek zordur.

360 Yaş maya üretiminde kullanılan başlıca girdi melastır. Sektörden alınan bilgiler Türkiye melas fiyatlarının yurtdışından yüksek olduğu yönündedir. Melası Şeker Kurumunun kontrolünde olan şeker fabrikalarından uygun görülen miktar ve belirlenen fiyat kadar alabilen maya üreticilerinin temel sıkıntısı melas temini ve melas fiyatlarıdır. Melas fiyatları Şeker Kurumunun politikasına göre farklılık gösterebilmektedir. Bununla birlikte ithal melastaki navlun fiyatları ve gümrük vergileri maya üreticilerini melas ihtiyaçlarını büyük ölçüde yurt içinden karşılamaya yönlendirebilmektedir.

H.2.2. İlgili Ürün Pazarı

İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'da 1997/1 sayılı Tebliğ'e atıfta bulunularak ilgili ürün pazarının tespitinde dikkate alınacak unsurlar belirtilmektedir. Buna göre ürün pazarının tespitinde tüketicinin gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından aynı sayılan mal ve hizmetlerden oluşan pazar dikkate alınmakta, ayrıca tespit edilen pazarı etkileyebilecek diğer unsurlar da değerlendirilebilmektedir.

370 Bildirime konu işlemde devre konu Akmaya; yaş maya, kuru maya, ekmek katkı maddesi ve krem maya üretimi yapmaktadır. Yukarıda anlatılanlar çerçevesinde yaş maya ve kuru mayanın ürün özellikleri, fiyatları ve buna bağlı olarak tüketici tercihleri bakımından farklılık arz ettiği görülmektedir. Yaş maya kısa raf ömrü, dağıtımında ihtiyaç duyulan soğuk zincir ve en önemlisi düşük fiyatı ile kuru mayadan farklılaşmaktadır. Bu özellikleri dolayısıyla daha çok yurtiçinde tüketilmekte olan yaş mayaya karşı, kuru maya uzun raf ömrü ve yaş mayaya göre kolay olan dağıtımı ile ihracata yönelik kullanılmaktadır. Daha önce de ifade edildiği üzere; maya sektörüne yönelik yapılan incelemelerde ilgili ürün pazarı "yaş ekmek mayası" olarak belirlenmiştir. Bu bakımdan işlem bakımından ilgili pazar ilk olarak "yaş maya" ve "kuru maya" ayırımına tabi tutulacaktır.

380 Akmaya cirosunun yaklaşık .....'lik kısmı yaş maya ve kuru maya satışlarından elde edilmekle birlikte, firmanın kısıtlı miktarda da olsa ekmek katkı maddesi ve krem maya satışları da bulunmaktadır. Ekmek katkı maddesi kullanılan unun gücünü, su ve gaz tutma kapasitesini artırmak, hamurun istenilen kıvamda olmasını sağlamak, ekmeğin besin değerini yükseltmek, ekmekte hacim artışı sağlamak, hamura elastikiyet vermek, ekmeğin bayatlamasını geciktirmek, ekmeğe renk ve canlılık

390 katmak amacıyla kullanılmaktadır. Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden; katkı maddesinin emilgator, vitaminler, asitler, enzimler ve çeşitli dolgu maddelerinden oluştuğu ve özellikleri ekmek tipine, yöreye, kullanılan un ve suyun özelliğine, fırın tipine, ekmekteki beklentilere göre ayarlanabildiği anlaşılmıştır. Bu bakımdan ekmek katkı maddesinin kullanım amaçları ve ürün özellikleri diğer maya türlerinden ayrılmaktadır. Fiyatları bakımından da bu ürün yaş ve kuru mayadan farklılaşmaktadır. 2009 yılının ilk altı ayında Akmaya tarafından ortalama .... ve ..... TL'ye satılan yaş ve kuru maya karşısında, ekmek katkı maddesi aynı dönemde ..... TL'den satılmıştır. Dolayısıyla "ekmek katkı maddesi"nin tek başına ayrı bir ürün pazarı olabileceği kanaatine varılmıştır.

400 Krem maya ise kuru maya ve yaş maya üretiminde girdi olarak kullanılmakta, ya da çok yüksek kapasite ile üretim yapan halk ekmek fabrikaları veya endüstriyel fırınlarda ekmek üretimi için kullanılmaktadır. Krem maya, yaş mayaya göre daha ucuz olmasına rağmen taşıma maliyetinin yüksek olmasından ötürü düşük kapasiteli fırınlarca tercih edilmemektedir. Bunun yanı sıra yaş mayadan da kısa olan raf ömrü (20 gün) ve kullanımında tanklı sistemlere olan ihtiyacı da tüketici tercihlerini etkilemektedir. Belirtilen özellikleri çerçevesinde "krem maya"nın da ayrı bir ürün pazarı oluşturduğu kanaati söz konusudur.

410 Dolayısıyla bildirim konu işlem bakımından ilgili ürün pazarı ayrı ayrı olmak üzere "yaş maya", "kuru maya", "ekmek katkı maddesi" ve "krem maya" olarak belirlenmiştir.

H.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

420 İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'da 1997/1 sayılı Tebliğ'e atıfta bulunarak ilgili coğrafi pazarının tanımına yer verilmektedir. Buna göre coğrafi pazar teşebbüslerin mal ve hizmetlerinin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeteri derecede homojen ve özellikle rekabet koşulları komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olduğu için bu bölgelerden kolayca ayrılabilen bölgeler olarak tanımlanmıştır.

İlgili ürünlerin tüm Türkiye'de dağıtımının yapıldığı ve ülke genelinde rekabet koşullarında bölgeler bazında belirgin farklılıklar olmadığı dikkate alınarak yukarıda işlemin etkilerinin değerlendirileceği tüm ilgili ürün pazarları bakımından, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Devralma İşleminin Niteliği

430 Bildirim konu devralma işlemi TMSF tarafından ihale yoluyla satışa çıkarılan Akmaya'nın Dosu Maya tarafından devralınmasıdır. 1998/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi uyarınca, özelleştirme kapsamında gerçekleştirilecek devralmaya taraf olan teşebbüslerin ilgili ürün piyasasındaki toplam pazar paylarının %25'i veya toplam cirolarının 25 milyon TL'yi aşması halinde, devralma işleminin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için Kuruldan izin alınması gerekmekte ve TMSF eliyle kamu adına yapılan satışlarda da bu düzenlemeler uygulanmaktadır.

440 Dosya konusu işlem sonucunda, Akmaya'nın kontrolü el değiştireceği için söz konusu iktisadi bütünlüğün Ülker ve Doruk Grubu tarafından kontrol edilen Dosu Maya tarafından devralınması, 1998/4 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi kapsamında bir devralma işlemidir.

Devre konu Akmaya'nın ilgili ürün pazarlarındaki 2009 yılı ciro ve pazar payı bilgilerine Tablo 11'de yer verilmektedir.

Tablo 11: Akmaya'nın İlgili Pazarlarda 2009 Yılı Ciro ve Pazar Payları

Ürün Grubu	Ciro (TL)	Pazar Payı (%)
Yaş maya		
Kuru maya		
Ekmek katkı maddesi		
Krem maya		

Kaynak: 23.7.2010 tarih ve 5827 sayılı TMSF yazısı ve 29.7.2010 tarih ve 6007 sayılı ek bilgi.

450 Devre konu varlık Akmaya'nın ilgili pazarlardaki faaliyetinin yanı sıra Dosu Maya ana teşebbüslerinden Doruk Grubu da ekmek katkı maddeleri pazarındaki faaliyetinden .... TL ciro ve ..... pazar payı elde etmiştir.

Yukarıdaki ciro ve pazar payı verileri dikkate alındığında işlemin sadece yaş maya pazarında bildirim tabi olduğu anlaşılmaktadır.

H.3.2. İşlemin Rekabetçi Etkilerinin Değerlendirilmesi

460 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile *"Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri (...)"* yasaklanmaktadır.

Akmaya'nın Dosu Maya tarafından devralınması işlemi, bildirim tabi olduğu yaş maya pazarında herhangi bir yoğunlaşmaya neden olmamaktadır. Zira Dosu Maya'nın ortak kontrolüne sahip Ülker Grubu ve Doruk Grubu ilgili pazarda faaliyet göstermemektedir.

470 Bu noktada ana şirketlerin pazardaki diğer faaliyetlerinin Akmaya'nın faaliyetleri çerçevesinde sorgulanması ve varsa alt pazar-üst pazar ilişkisinin varlığının değerlendirmeye konu edilmesi gerekmektedir. Ülker Grubu ağırlıklı olarak gıda üretimi ve satışı gerçekleştirmekte, bu gruba ait şirketlerin bazıları üretim sürecinde yaş mayayı girdi olarak kullanmaktadır. Bunun yanı sıra Dosu Maya'nın diğer ana şirketi olan Doruk Grubu, Fresh Cake Gıda San. ve Tic A.Ş. (Fresh Cake) ile ortak kontrolünde bulunan Unmaş Unlu Mamüller San. ve Tic. A.Ş.(UNO) aracılığıyla her türlü ekmek, kraker, kek dâhil olmak üzere, un ile üretilen çeşitli ürünlerin üretimi, dağıtımı ve pazarlaması alanında faaliyet göstermekte ve üretim sürecinde yaş maya kullanmaktadır. UNO'nun ortak kontrolüne sahip Fresh Cake'in hissedarları 6.3.2008 tarih ve 08-22/224-74 sayılı kararda ifade edildiği üzere %50 oranında UEB Dynamic Growth Fund Limited ve aynı oranda olmak üzere Ülker Grubu'dur. Söz konusu kararda şirketin bu iki teşebbüsün taraf olduğu bir ortak girişim olmasına karşın kontrol ve yönetiminin fiilen Ülker Grubu tarafından yürütüldüğü hususunun taraflarca beyan edildiği belirtilmektedir. Bu bakımdan Doruk Grubu'nun doğrudan, Ülker

480

Grubu'nun da dolaylı olarak kontrolü üzerinde hak sahibi olduğu UNO'nun alımları da işlem bakımından önem arz etmektedir. Belirtilen çerçevede, Dosu Maya ana teşebbüslerinin kontrolünde söz sahibi olduğu şirketlerin 2009 yılında yaş maya alım miktarlarına Tablo 12'de yer verilmektedir.

490 Tablo 12: Dosu Maya Ana Teşebbüslerinin 2009 Yılı Yaş Maya Alım Miktarları

Şirket	Yaş Maya Alım Miktarı (Kg)
Biskot Bisküvi Gıda San. ve Tic. A.Ş.	
Ülker Bisküvi San. A.Ş.	
Kereviş Gıda San. ve Tic. A.Ş.	
Unmaş Unlu Mamüller San. ve Tic. A.Ş.(UNO)	
Toplam	

Kaynak: 28.07.2010 tarih ve 5956 sayılı Dosu Maya yazısı

Her ne kadar hem Ülker Grubu hem de Doruk Grubu'nun yaş maya pazarında herhangi bir faaliyetleri bulunmasa da bu teşebbüslere ait şirketlerin üretim süreçlerinde bu ürünü girdi olarak kullanması ana teşebbüslerin işlem ertesinde Dosu Maya aracılığıyla arz kaynaklarına doğru dikey bir bütünleşmeye gittiğini göstermektedir. Dolayısıyla işlem sonucu ortaya çıkan söz konusu dikey bütünleşik yapının etkilerinin, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi bakımından incelenmesi gerekmektedir.

500

Dikey bir bütünleşmenin rekabet ortamı üzerindeki kısıtlayıcı etkisi mevcut ya da potansiyel rakiplerin hammadde veya dağıtım pazarına girişlerinin kısıtlanması ya da engellenmesi sonucu ortaya çıkan pazar kapama etkisi ile gündeme gelmektedir. Zira kapama etkisi rakiplerin pazara girme güdülerini ortadan kaldırarak potansiyel rekabeti kısıtlayabileceği gibi, mevcut rakiplerin büyümelerini engelleyerek ya da pazardan çıkmalarına neden olarak, pazardaki mevcut rekabeti de sınırlandırabilmektedir.

510

İlgili işlem bakımından dikey bütünleşik yapı, Ülker Grubu ve Doruk Grubu'nun nihai ürün niteliği sergileyen bisküvi, ekmek, kek, dondurulmuş gıda gibi ilgili ürün pazarları yanı sıra, bu ürünlerin üretim sürecinde girdi olarak kullanılan yaş maya pazarında da faaliyet göstermelerinden kaynaklanmaktadır. Bu doğrultuda daha önce de belirtildiği üzere, işlem devralan Dosu Maya'nın ana teşebbüsleri bakımından arz kaynaklarına doğru bir dikey bütünleşmeyi gündeme getirmektedir.

520

Komisyon'un "Teşebbüsler Arasındaki Yoğunlaşmaların Kontrolü Hakkında Konsey Tüzüğü Bakımından Yatay Olmayan Yoğunlaşmaların Değerlendirilmesine Yönelik Kılavuz"unda, arz kaynaklarına yönelik bir dikey bütünleşmede, hammadde pazarının kapanması sonucu pazarda anti rekabetçi etkilerin ortaya çıkması olasılığının değerlendirilmesi şu üç unsur çerçevesinde incelenmektedir: (i) tarafların alt pazardaki rakiplerinin ilgili hammaddeye erişimini önemli ölçüde engelleme güçlerinin varlığı, (ii) böyle bir niyetleri olup olmadığı ve (iii) kapama stratejisinin alt pazardaki rekabeti kısıtlayıp kısıtlamayacağı.

Tarafların işlem sonrası hammadde pazarına erişimi önemli ölçüde engelleme güçleri, hammadde pazarında faaliyet gösteren teşebbüsün (Akmaya) bu pazardaki pazar gücü ile ölçülebilecek niteliktedir. Eğer hammadde pazarında faaliyet gösteren teşebbüs bu pazarda önemli bir pazar gücüne sahipse, alt pazara yapılan hammadde arzının miktarını, kalitesini ve en önemlisi fiyatını etkileyebilecek güçte olabilecektir.

530

Yaş maya pazarında teşebbüslerin yıllar itibarıyla pazar paylarına Tablo 9'da yer verilmiş olup, Akmaya'nın pazar payı 2009 yılında en yüksek seviyesine ulaşmakla beraber .... civarındadır. Teşebbüs bu pazar payı ile sektördeki 3. büyük oyuncudur. Değerlendirme açısından bu noktada önem arz eden bir başka husus maya pazarının sahip olduğu atıl kapasitedir. Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası A.Ş. tarafından TMSF için yapılan değerlendirme raporunda ifade edildiği üzere, ağırlıklı olarak ekmek üretiminde kullanılan yaş mayada Türkiye'deki bir yıllık ihtiyaç 116.000 tonken, Tablo 8'de yer alan verilere göre pazardaki toplam yaş maya kapasitesi 164.000 ton, Akmaya'nın aynı dönemdeki kapasitesi ise ..... tondur. Bu bilgiler

540

ışığında, Akmaya her ne kadar .... pazar payı ile sektördeki 3. büyük oyuncu olsa da bu pazar payı Akmaya'ya tek başına pazardaki arz miktarını rekabeti kısıtlayacak şekilde belirlemek ya da yaş maya fiyatı ve kalitesini etkilemek gibi bir güç vermemektedir. Kaldı ki Akmaya pazara ürün vermeyi bütünüyle durdursa bile pazarda mevcut durumda var olan atıl kapasite dolayısıyla arz kısıtı oluşmayacaktır. Dolayısıyla Akmaya'nın bu pazarda önemli bir pazar gücüne sahip olmadığı, alt pazarda yer alan üreticilerinin yaş maya tedarik edebileceği farklı ve yeterli kaynakların olması işlem taraflarının hammadde pazarının rakiplere kapatılması gücüne sahip olmadığı kanaatine yol açmaktadır.

550

Kapama etkisinin ortaya çıkmasında dikkate alınan bir diğer husus da işlem taraflarının yaş maya pazarını rakiplere kapatıp kapatmamak gibi bir niyetleri olup olmadığına ilişkindir. Bu niyetin varlığının tespitinde kullanılacak bir unsur, teşebbüsün kendi üretimi için gereken girdi miktarı ile Akmaya'nın toplam kapasitesi arasındaki farktır. Ülker Grubu ve Doruk Grubu 2009 yılında yaklaşık .... ton yaş maya alımı gerçekleştirirken, Akmaya'nın toplam yaş maya kapasitesi bu yıl içinde ..... tondur. Bu itibarla Ülker ve Doruk Grubu toplam alımları Akmaya'nın yaş maya kapasitesinin %.... gibi çok küçük bir kısmına denk gelmektedir. Dosu Maya aracılığıyla ana teşebbüslerin yaş maya pazarını rakiplere kapama niyetinin olması Akmaya'nın neredeyse bütünüyle atıl kalmasını gerektirmektedir ki bu ekonomik

560

rasyonellik ile açıklanamayacaktır. Benzer şekilde bu yönde bir niyetin varlığı üzerinde belirleyici olan ve varılan sonucu güçlendiren bir başka unsur da alt pazardaki ve üst pazardaki faaliyetin karlılıkları arasındaki farktır.

Tablo 13: İşlem Kapsamındaki Alt ve Üst Pazardaki 2009 Yılı Brüt Karlılık Oranları

Ürün	Brüt Karlılık (%)
Yaş Maya	.
Tahıllı Ekmek Unu	
Köy Ekmeği Unu	
Çavdar Ekmek Unu	
Tahıllı Ekmek Unu	
Tam Buğday Unu	
Pizza	
Milföy	

Kaynak: 23.7.2010 tarih ve 5827 sayılı TMSF yazısı ve 28.7.2010 tarih ve 5956 sayılı Dosu Maya yazısı

570

Tablo 13'ten de görüldüğü üzere yaş mayadaki karlılık oranı alt pazardaki ürünlerin ortalama brüt karlılık oranlarının çok üzerindedir. Bu bakımdan yaş maya pazarını rakiplere kapatma niyeti ile hareket edilmesi Akmaya'yı atıl bir hale getirerek önemli bir kardan vazgeçilmesini gerektirmektedir. Alt pazardaki ürünlerin karlılığının yaş mayaya göre daha düşük olduğu bilindiğinden, rakiplere yaş maya sağlamayarak

vazgeçilen kar, üst pazardan telafi edilebilecek nitelikte görülmemektedir. Sonuçta Dosu Maya aracılığıyla Ülker ve Doruk Grubu'nun üst pazarı rakiplere kapatma ihtimalinin ekonomik olarak rasyonel bir temelde açıklanamayacağı, bu nedenle böyle bir ihtimalin söz konusu işlem bakımından mevcut olmadığı kanaatine varılmıştır.

580 Yukarıdaki açıklamalar ışığında, yaş maya pazarında sınırlı alım gerçekleştiren Ülker ve Doruk Grubu'nun Akmaya'yı devralması sonucu, rakipler açısından yaş maya pazarının kapanması yoluyla üst pazarda rekabetin kısıtlanması etkisi ortaya çıkmayacaktır. Zira pazardaki kapasite bu durumda bile pazardaki talebi karşılayacak düzeydedir. Kaldı ki kapama stratejisinin benimsenmesi de ihtimal dahilinde görülmemektedir.

590 Bu noktaya kadar yaş maya pazarının üst pazarlarında faaliyet gösteren Ülker ve Doruk Grubu rakiplerinin işleminden nasıl etkileneceği ele alınmıştır. Ancak dikey bütünleşmelerde üst pazarda faaliyet gösteren bir sağlayıcının alt pazardaki önemli bir müşteri ile bütünleşmesi, üst pazardaki rakiplerin söz konusu müşteriye erişimlerini engelleyebilecek ya da kısıtlayabilecek olduğundan, işlemin bu yönünün de değerlendirilmesi gerekmektedir.

600 Ülker ve Doruk Grubu'nun hammadde teminini üst pazarda Akmaya'ya yönlendirmesi, Akmaya'nın rakiplerinin önemli bir müşteriye erişmelerini engelleyecek bir nitelik taşımamaktadır. Dosya kapsamındaki verilerden hareketle Ülker ve Doruk Grubu'nun 2009 yılı toplam yaş maya alımlarının pazardaki toplam talebin %1'lik kısmını bile oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle Ülker ve Doruk Grubu'nun alımlarını bütünüyle Akmaya'ya yönlendirmesi sonucunda Akmaya'nın rakiplerini dışlayıcı bir etkinin doğmayacağı kanaatine varılmıştır. Ayrıca, yaş maya ağırlıklı olarak ekmek üretiminde kullanılmakta ancak Türkiye'de ekmek pazarı daha önce de ifade edildiği üzere yoğunlaşmanın olmadığı, oldukça rekabetçi bir piyasa niteliği sergilemektedir. Bu bakımdan bireysel olarak tek bir ekmek üreticisinin alımlarının toplam maya satışları içindeki payı düşük olup yaş maya üreticilerinin faaliyetleri üzerinde rekabetçi baskı yaratabilecek güçte alıcıların varlığından bahsetmek zordur.

610 Özetle, Ülker ve Doruk Grubu tarafından Akmaya'nın devralınması ile oluşacak dikey bütünleşmenin pazar kapama etkisi yoluyla rekabeti kısıtlayıcı bir sonuç doğurmayacağı kanaatine varılmıştır. Kaldı ki dikey bütünleşmelerde işlemin rekabeti kısıtlayıcı etkileri karşısında pazarda etkinliği artırıcı bir yönü olduğu da vurgulanmalıdır. Dikey bütünleşik yapılar, işlem maliyetlerini azaltarak ya da girdi arzını miktar ve kalite bakımından güvenceye alarak daha etkin çalışabilir.

Pazar kapama analizinin çıkarımları yanı sıra dikey bütünleşmelerin yarattığı etkinlikler ve işlemin yatay seviyedeki rekabeti doğrudan etkilemiyor oluşu da dikkate alındığında, bildirime konu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında rekabeti engeller nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

630 Bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1998/4 sayılı "Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumuna Yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi olduğuna, işlem sonucunda hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.